

Ing. Bc. David Seifert

Srovnání nejvyššího mravního kritéria v křesťanství a v marxismu-leninismu

Posudek diplomové práce předložené na KTF UK 24.4.2007

Práce má 90 stran, včetně 2 stran seznamu literatury. Dále je k ní přiloženo resumé v rozsahu 7 stran.

Téma této práce je třeba vřele uvítat, a to i v souvislosti se skutečností, že opravdová myšlenková konfrontace marxismu a křesťanství v naší zemi zatím de facto neproběhla. Jestliže ji však církev a společnost poctivě neprovede, nebude moci učinit potřebné kroky ke své vlastní svobodné budoucnosti.

Vytýčeného úkolu analyzovat rozdíly i styčné plochy mravního učení křesťanství a marxismu-leninismu se autor této tematicky přesně vymezené práce zhostil velmi dobře.

Autor ve své práci nejprve výstižně popisuje založení a zdůvodnění morálky v křesťanské, resp. katolické teologii a nauce učitelského úřadu církve. Užívá k tomu ne příliš širokého, avšak dobře zvoleného okruhu literatury.

Autor se zřejmě snaží vyhnout se přílišnému vyostření problematiky a pomíjí vztah svědomí člověka k *intrinsece malum* jakož i zamítnutí práva svobodného svědomí teologa na odpor vůči nauce magistera (*Donum veritatis*). Tuto problematiku prosím vysvětlit při obhajobě práce.

V další části práce pak autor probírá pojetí nejvyšší mravní autority v marxismu-leninismu a probírá strukturální shody i rozdíly.

Stěžejní otázkou je v práci vztah mezi svědomím, nutně subjektivním, a objektivitou buď mravního zákona nebo společenské reality. Je to otázka po vztahu subjektivity a objektivity, tedy do jaké míry je úsudek svědomí podřízen jinému, jemu vnějššímu zákonu či do jaké míry je autonomní.

Důsledná autonomie svědomí by musela znamenat, že připustíme, že i Boží zákon, pravda o člověku je nazírána skrze poznávací schopnosti člověka a je formulována v jeho svědomí a že ve své vlastní objektivitě jsou nám nepřístupné. Vyšší mravní autoritu stojící nad svědomím vnímáme skrze své poznávací schopnosti a činíme (nebo nečiníme) ji součástí svého vnitřního přesvědčení, přesvědčení svého svědomí.

Musíme ovšem klást otázku, zda tato suverenita svědomí, vnitřního přesvědčení člověka, jako nejvyššího morálního kritéria hodnocení mého vlastního skutku, o které mluví křesťanská tradice až podnes, není v rozporu s ideou skutku vnitřně špatného, tedy skutku, který je morálně či mravně kvalifikován bez ohledu na úsudek svědomí.

Prosím vyjasnit při obhajobě.

Po čem se vlastně ptáme? Po možnostech *mravního hodnocení činů druhého člověka* z hlediska našeho či společenského přesvědčení o tom, co je správné, nebo po možnosti *morálního hodnocení mého vlastního jednání*, které může představovat nejvyšší morální závazek, i kdyby byl v rozporu s názorem společnosti, všech autorit a všech lidí celého světa?

V tomto smyslu by bylo třeba zamítnout jak podřízení individuálního svědomí objektivní společenské nutnosti v marxismu, tak podřízení individuálního svědomí objektivnímu, individuálnímu Božímu zákonu. Křesťanství ovšem nenahlíží Boží zákon jen jako vnější a omezující svobodu člověka, nýbrž i jako vnitřní osvobození a jako pozvání ke svobodě.

Křesťanství a marxismus napětí tohoto vztahu řeší odlišným způsobem. Křesťanská či přesněji katolická teologie sice mluví o svébytnosti a svobodě svědomí, avšak podřizuje je ve skutečnosti „pravdě o člověku“ (str. 63), v církevní realitě vlastně nauce učitelského úřadu církve. Marxismus podřizuje roli svědomí objektivní realitě, zájmu dobra společnosti, dělnické třídy, komunistické strany, proletářské revoluce. Dobré je to, co uspíší její vítězství, bez ohledu na to, co říká individuální svědomí. Marxismus tedy jde v negaci role svědomí dále. Není v tom také víc myšlenkové důslednosti? Jak to souvisí s pojetím člověka a jeho individuality v křesťanství a v marxismu? To je třeba při obhajobě vysvětlit.

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze 29.5.2007

Libor Ovečka

Libor Ovečka, vedoucí práce